

Internetconsultatie IAK

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl (klik dan op de tekst "Naar het IAK" in de linker kolom).

1. Wat is de aanleiding?

Door de invoering van het studievoorschotstelsel in 2015 is geleidelijk jaarlijks extra geld beschikbaar gekomen voor het hoger onderwijs. De overheid, onderwijsinstellingen en studentenorganisaties spraken gezamenlijk af dat dit geld ten goede zou komen aan de kwaliteit van het onderwijs met kwaliteitsafspraken. Deze afspraken gelden voor de periode 2019-2024. In het coalitieakkoord 2021-2025 is opgenomen dat het kabinet de investeringen vanuit het studievoorschot ongemoeid laat. Vanaf 1 januari 2025 lopen de kwaliteitsafspraken af. In de beleidsbrief hoger onderwijs en wetenschap is opgenomen dat per 2025 de investeringen vanuit het studievoorschot worden gecontinueerd en structureel aan de instellingen worden toegekend door de lumpsumbekostiging, teneinde het huidige kwaliteitsniveau voort te zetten.

2. Wie zijn betrokken?

DUO, VH, UNL, ISO en LSVb, NVAO, studenten en ho-instellingen.

3. Wat is het probleem?

Om de middelen die als gevolg van het invoeren van het leenstelsel ten goede te kunnen laten komen aan de kwaliteit van het onderwijs, is in 2015 met de Wet studievoorschot hoger onderwijs in artikel 2.6, vijfde lid, van de WHW een aparte grondslag opgenomen om, in afwijking van de algemene berekeningswijze, aan de rijksbijdrage een bedrag toe te kunnen voegen in verband met de door de instelling in het vooruitzicht gestelde of gerealiseerde kwaliteit van het hoger onderwijs of het wetenschappelijk onderzoek. De kwaliteitsafspraken zijn juridisch omgezet in het Uitvoeringsbesluit WHW. Op grond van dit besluit wordt de kwaliteitsbekostiging voor de periode 2021-2024 toegekend door MOCW naar aanleiding van een plan van de desbetreffende instelling voor de kwaliteitsverbetering. MOCW laat zich voor zijn beslissing adviseren door het NVAO. Bij het invoeren van de kwaliteitsbekostiging is berekend dat de administratieve lasten van de kwaliteitsbekostiging ongeveer 150.000 euro gezamenlijk voor alle universiteiten en hogescholen per jaar zijn.¹ De kwaliteitsafspraken leiden tevens tot uitvoeringslasten voor de NVAO. Verdient vertrouwen in de professionaliteit maakt dat de instellingen zich zullen blijven inzetten voor de verbetering van de kwaliteit van het hoger onderwijs. Om die reden vindt het kabinet het niet meer nodig de huidige wijze van planvorming te continueren en vindt zij het wenselijk om de investeringen vanuit het studievoorschot structureel, via de lumpsum, toe te kennen aan de instellingen. De wettelijke grondslag voor de kwaliteitsbekostiging in de WHW moet derhalve worden geschrapt.

¹ Stb. 2019, 162.

4. Wat is het doel?

Doel is de investeringen vanuit het studievoorschot te continueren en structureel, door toevoeging aan de lumpsum, aan de instellingen toe te kennen. Hiermee wordt bijgedragen aan het creëren van rust en ruimte, zowel op het gebied van bekostiging als administratieve belasting van instellingen. Hierdoor hoeven er namelijk geen afspraken meer per instelling te worden gemaakt over toekenning en besteding van deze middelen, noch zal er sprake zijn van toetsing van de gemaakte plannen vooraf door de NVAO.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Instellingen hebben de publieke taak om kwalitatief goed onderwijs te verzorgen en worden hiervoor bekostigd door de overheid. In de WHW is de bekostiging en in het bijzonder de kwaliteitsbekostiging geregeld. Deze regels moeten worden aangepast.

6. Wat is het beste instrument?

Om te zorgen voor meer rust en ruimte in het stelsel van bekostiging, is aanpassing van de WHW nodig. De WHW geeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de bevoegdheid kwaliteitsbekostiging toe te kennen aan instellingen. Om gevolg te geven aan de wens van de regering om de middelen door toevoeging aan de lumpsum ter beschikking te laten komen van de instellingen, is het nodig om de bevoegdheid om kwaliteitsbekostiging toe te kennen uit de WHW te schrappen. Zonder deze aanpassing bestaat onzekerheid over de wijze waarop en de voorwaarden waaronder de middelen ten behoeve van de onderwijskwaliteit per 2025 ter beschikking van de instellingen komen.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Van de huidige werkwijze, waarbij instellingen samen met de medezeggenschap vooraf plannen moeten maken ter besteding van de middelen, de toetsing vooraf van de plannen en de toetsing van de planrealisatie, is vanaf 2025 geen sprake meer. De berekende administratieve lasten komen daarmee te vervallen. Dit wetvoorstel heeft geen gevolgen voor het doenvermogen van studenten, Caribisch Nederland, gendergelijkheid en gegevensleveringen.